

SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH.*Dilshodjon Sharopov Raxmatullayevich**Toshkent shahri Soliq ma'murchiligi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish bo'yicha asosiy strategiya va tashabbuslar o'rganilib, asosiy e'tibor soliq yig'ish jarayonida shaffoflik, qonunchilikka rioya qilish va samaradorlikni oshirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: soliq ma'muriyatchiligi, tadbirkor, soliqlar, soliq to'lovchilar, davlat idoralari.

Mamlakatda tadbirkorlikni rivojlantirish va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun soliq yukini izchillik bilan kamaytirish va qulay shart-sharoitlarni yaratishni ta'minlaydigan soliq tizimi shakllantirilgan. Shu bilan birga, soliq ma'muriyatchiligi sohasida, shu jumladan soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni yig'ish, soliq solinadigan bazani kengaytirish va soliq to'lovchilarning huquqiy madaniyatini oshirishda muayyan muammolarning mavjudligi mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi dasturlarini moliyalashtirishning barqaror manbalarini ta'minlashga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda, xususan:

birinchidan, soliq organlari faoliyatiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy qilish holati soliq ma'muriyatchiligining shaffofligini, soliq solish masalalarida manfaatdor vazirlik va idoralar bilan hamkorlik qilish hamda nazorat samaradorligini, shuningdek davlat xizmatlaridan foydalanish imkoniyatini ta'minlamayapti.

Soliq to'lovchilarning, eng avvalo, tadbirkorlik subyektlarining ularga to'g'ridan to'g'ri muloqotsiz xizmat ko'rsatishni ta'minlaydigan "soliq to'lovchining shaxsiy kabineti" dan foydalanish manfaatdorligini oshirish bo'yicha faol ish tashkil etilmagan;

ikkinchidan, soliq organlarining tashkiliy-shtat tuzilmasi soliq solish obyektlarini to'liq qamrab olish va soliq solinadigan bazani kengaytirish, shuningdek soliq va boshqa majburiy to'lovlarni o'z vaqtida yig'ish uchun mavjud resurslarni safarbar qilish imkonini bermayapti;

uchinchidan, soliqqa oid huquqiy munosabatlarning ahvoli va rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish, soliq siyosatining o'rta muddatli va istiqbolli yo'nalishlarini ishlab chiqish, soliq solishning dolzarb muammolarini tadqiq etish, shuningdek budjetga soliq tushumlarini ishonchli prognozlashtirish faoliyati takomillashtirishni talab qilmoqda;

to'rtinchidan, soliq nazoratini tashkil qilish mexanizmlarining mukammal emasligi, shu jumladan soliq tekshiruv obyektlarining zarur tahlilsiz belgilanishi soliqqa oid huquqbuzarliklarni aniqlash va ularni barvaqt profilaktika qilish samaradorligini pasaytirmoqda;

beshinchidan, soliq nizolarini sudgacha hal etish – soliq apellatsiyasi instituti imkoniyatlaridan yetarli darajada foydalanilmayotganligi soliq to'lovchilarning sud organlariga murojaatlari ko'payishiga olib kelmoqda;

Soliq ma'muriyati davlat xizmatlari va infratuzilmasini moliyalashtirish uchun zarur bo'lgan daromadlarni yig'ishni ta'minlaydigan davlatning hal qiluvchi funksiyasidir. Samarali soliq ma'muriyatchiligi qonun hujjatlariga rioya qilishni rag'batlantirish, soliq to'lashdan bo'yin tovlashni kamaytirish va iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish uchun muhim ahamiyatga ega.

Kengaytirilgan ma'lumotlar tahlili:

Ilg'or ma'lumotlar tahlili vositalari va texnologiyalaridan foydalanish qonunchilik talablariga rioya qilish monitoringini kuchaytirish, soliq firibgarliklarini aniqlash va talablarga javob bermaydigan soliq to'lovchilarni aniqlash orqali soliq ma'muriyatchiligini yaxshilashi mumkin. Katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali soliq organlari soliq to'lovchilarning xatti-harakatlari, tendentsiyalari haqida qimmatli ma'lumotlarga ega bo'lishi mumkin, bu ularga yuqori uzoq masofadagi hududlar va jismoniy shaxslarni yanada samaraliroq yo'naltirish imkonini beradi.

Soliq to'lash va to'lashning soddalashtirilgan jarayonlari:

Soliq to'lash tartib-qoidalarini soddalashtirish soliq to'lovchilar uchun ma'muriy yuklarni kamaytirishga yordam beradi. Soliqlarni onlayn tarzda topshirish platformalari, mobil to'lovlar yechimlari va avtomatlashtirilgan ishlov berish tizimlarini joriy etish soliqlarni undirish jarayonini soddalashtirish, xatolarni kamaytirish va qaytarishni tezlashtirishga yordam beradi.

Riskga asoslangan muvofiqlik strategiyalari:

Tavakkalchilikka asoslangan muvofiqlik strategiyalarini ishlab chiqish soliq organlariga soliq to'lovchilarga nisbatan majburiy choralar ko'rishga ustuvor ahamiyat berish, soliq to'lashdan bo'yin tovlash va qonun hujjatlariga rioya qilmaslik holatlarini kamaytirish imkonini beradi. Soliq tekshiruvlarini maqsadli yo'naltirish va moslashtirilgan muvofiqlik dasturlarini amalga oshirish orqali soliq ma'muriyatlari resurslarni taqsimlashni optimallashtirish bilan birga soliq qonunlari va qoidalarini yanada samaraliroq qo'llashlari mumkin.

Soliq to'lovchilarni o'qitish va tushuntirish ishlarini kuchaytirish:

Soliq to'lovchilarni o'qitish va targ'ibot dasturlariga sarmoya kiritish soliq to'lovchilarning xabardorligini, tushunishini va hamkorligini oshirish orqali soliq qonunchiligiga rioya qilishni yaxshilashi mumkin. Soliq majburiyatlari, huquqlar va imtiyozlar to'g'risida aniq va tushunarli ma'lumotlarni taqdim etish soliq

to'lovchilarga soliq majburiyatlarini bajarish va asosli qarorlar qabul qilish imkoniyatini beradi, natijada soliq tizimiga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi va ixtiyoriy rioya qilishga yordam beradi.

Hamkorlik va axborot almashish:

Soliq ma'muriyatlari, davlat idoralari va xalqaro hamkorlar o'rtasida hamkorlik va ma'lumot almashishni rivojlantirish soliqqa tortish bo'yicha sa'y-harakatlarni kuchaytirishi va transchegaraviy soliq to'lashdan qochishga qarshi kurashishi mumkin. Axborot almashish shartnomalari, qo'shma ishchi guruhlar va xalqaro hamkorlik tashabbuslarini yaratish soliq ma'muriyatchiligi salohiyatini kuchaytirishi, bilim almashishni osonlashtirishi va soliqdan qochish sxemalarini oldini olishi mumkin.

Doimiy monitoring va baholash:

Soliq ma'muriyati faoliyatini muntazam ravishda monitoring qilish va baholash takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlash, soliq siyosati samaradorligini baholash va qonunchilikka rioya qilish darajasini o'lchash uchun muhim ahamiyatga ega. Samaradorlik ko'rsatkichlarini amalga oshirish, muvofiqlik auditini o'tkazish va manfaatdor tomonlardan fikr-mulohazalarni olish soliq organlariga kamchiliklarni aniqlash, muammolarni hal qilish va soliq ma'muriyatining samaradorligi va samaradorligini oshirish uchun maqsadli islohotlarni amalga oshirishga yordam beradi.

Xulosa:

Soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish texnologik innovatsiyalar, risklarni boshqarish strategiyalari, soliq to'lovchilarning imkoniyatlarini kengaytirish, hamkorlik va monitoring mexanizmlarini birlashtirgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Ushbu strategiya va tashabbuslarni amalga oshirish orqali soliq organlari daromadlarni yig'ishni kuchaytirishi, qonunchilikka rioya etilishini rag'batlantirishi hamda soliq tizimining yaxlitligi va samaradorligini mustahkamlashi, pirovardida barqaror iqtisodiy o'sish va rivojlanishga hissa qo'shishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 10 iyuldagi «Soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi PQ-4389 sonli qarori.
2. Чухнина Г.Я Реформирование системы налогового контроля в РФ. - Волгоград: ВолГУ, 2001
3. Ногина О.А. Налоговый контроль: вопросы теории. — СПб.: Питер, 2002.
4. Абрамчик Л.Я (2005), Налоговое администрирование в системе финансового контроля // Финансовое право. N 6. С. 12-18.
5. Куклина Т.В. 2013 Теоретические основы и классификация налогового администрирования.
6. Киселова М.В., Фокина Д.А. 2012 - Tax-free - международная программа возврата косвенных налогов с покупки при выезде из страны.
7. Губарева А.В. 2020 - Особенности системы Tax-free В России и зарубежом.